

Analyse

23. maj 2023

De unges klimabekymringer sætter sig ikke i forbruget

Af Kasper Hjalager Albrechtsen, Mathias Dybdahl Ahle, Anders Godtfredsen og Victor Nesta

Klimaforandringerne er den største bekymring blandt de unge i dag. Men på trods af, at mange unge tilkendegiver, at de ønsker at skære ned på forbruget af klimatunge varer, finder vi ikke tegn på, at de unges forbrug er markant mere klimavenligt end de ældres. Dette peger på, at der er brug for politisk indgriben, da man ikke kan forvente, den grønne omstilling drives af individuelle forbrugsbeslutninger.

Analysen viser:

- Over halvdelen af unge mellem 18 og 30 år siger, at de gør noget aktivt for at bidrage til bekæmpelsen af klimaforandringerne.
- Mange unge svarer, at de bidrager ved at skære ned på forbruget af klimatunge varer og spiser flere plantebaserede fødevarer.
- For hver 1000 kr. forbrug af varer og tjenester er der dog ingen forskel på unges og de øvriges klimabelastning.
- De unge har et lavere klimaaftryk – men dette skyldes primært, at de har en mindre indkomst, og derved et lavere forbrug. Der er derimod ikke noget klart billede af, at de unge sparer mere på de klimatunge forbrugsvarer.
- Analysen peger på, at det sandsynligvis kræver politisk handling at omlægge samfundets produktion i en mere bæredygtig retning.

Kontakt

Seniorøkonom
Kasper Hjalager Albrechtsen
Tlf. 2645 6082
E-mail kha@kraka.dk

1. Sammenfatning

De unge er mere utilfredse med klimaindsatsen

Blandt de unge, vi har spurgt i vores spørgeskemaundersøgelse, er der stor opbakning til, at Danmark skal opfylde 70 pct.-målsætningen. Der er samtidig en større andel blandt de unge, som er utilfredse med Danmarks nuværende klimaindsats sammenlignet med den øvrige befolkning.

Stor andel af de unge svarer, at de bidrager aktivt

Vi finder, at ca. 55 pct. af pigerne og 51 pct. af drengene mellem 18 og 30 år siger, at de gør noget aktivt for at bekæmpe klimaforandringerne. Blandt dem, der svarer, at de gør noget aktivt, er det især klimatunge forbrugsvarer og biltransport, der bliver fremhævet som veje til at nedbringe klimaaftrykket.

Unge lave klimaaftryk skyldes primært lavere niveau ...

Når man undersøger de unges reelle forbrug, finder vi også, at deres klimaaftryk er lavere end de øvrige aldersgrupper. Dette skyldes imidlertid hovedsageligt et lavere forbrugsniveau end for de ældre aldersgrupper, idet de unge har en lavere disponibel indkomst. Der er derimod kun en svag tendens til, at de unges forbrugssammensætning trækker klimaaftrykket ned, som det fremgår af figur 1. Det lidt højere klimaaftryk pr. 1000 kr. forbrug blandt 50-70-årige skyldes primært et højere forbrug af benzin og opvarmning af bolig.

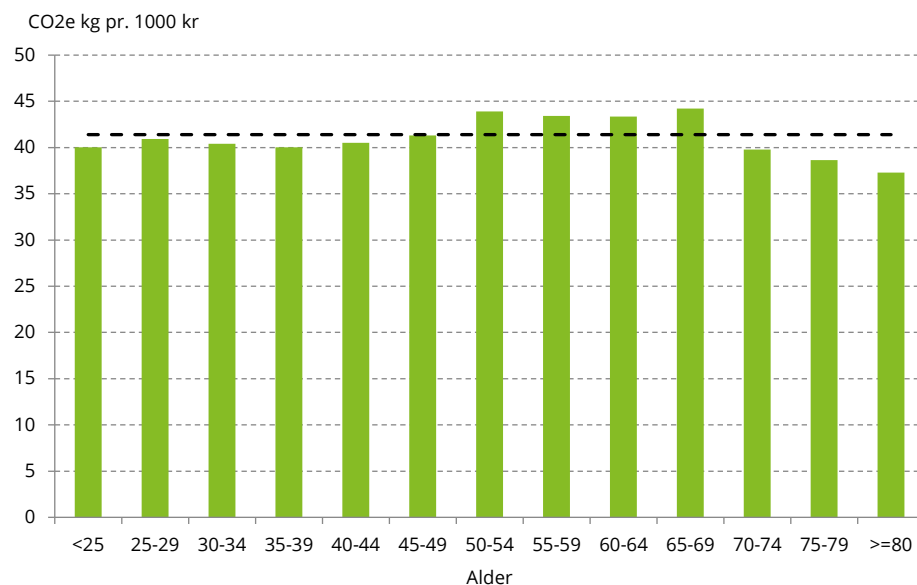
... og ikke mindre forbrug af klimatunge varer

Vi undersøger også, om de unge forbruger mindre af de klimatunge fødevarer end de øvrige aldersgrupper. Analysen viser, at der ikke er nogen tendens til, at andelen af forbruget, der går til oksekød, mejeriprodukter, flyrejser og beklædning er lavere blandt den yngre generation end de ældre.

Den grønne omstilling kræver politiske ændringer

Vores analyse peger på, at bekymringen for klimaforandringerne blandt de unge ikke afspejles tydeligt i deres forbrug. Det tegner et billede af, at den grønne omstilling næppe sker automatisk som følge af individuelle forbrugsbeslutninger. Det kan tale for, at regulering og afgifter har en afgørende rolle at spille, når det kommer til at omlægge produktionen i samfundet i en mere bæredygtig retning.

Figur 1 Husholdningers klimaaftryk pr. 1000 kroners forbrug, fordelt på alder, 2020

Anm.: Aldersgrupperne er inddelt efter gennemsnitsalderen på de medlemmer af husstanden, der ikke bor sammen med deres forældre – dvs. uden hjemmeboende børn.

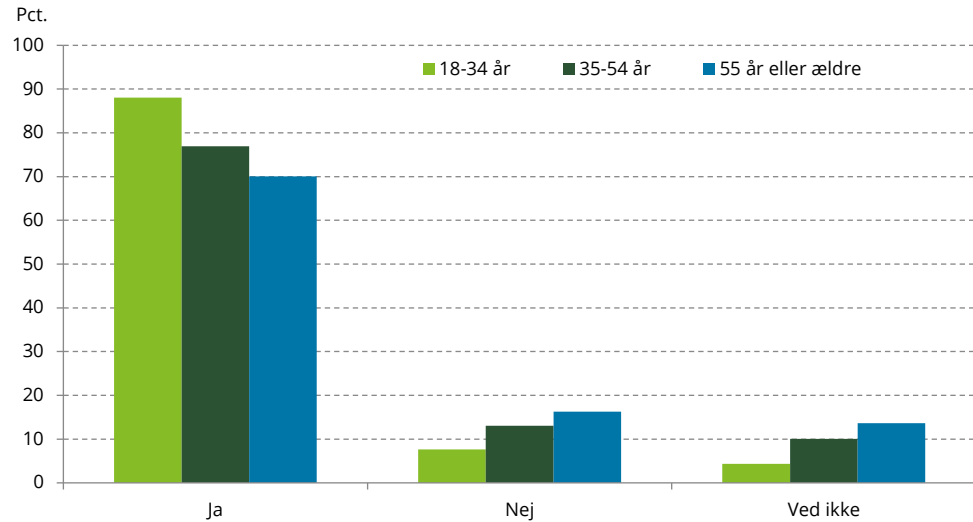
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Forbrugsundersøgelsen 2020.

2. De unges holdning til klimaindsatsen

Den unge generation går mest op i at nå Danmarks klimamål

Det giver god mening, at de unge i højere grad opfordrer til klimahandling, da det er den generation blandt de nulevende generationer, der vil opleve klimaforandringerne i størst grad. I vores spørgeskemaundersøgelse finder vi, at det er blandt unge mellem 18 og 34 år, flest synes, at Danmark skal leve op til sit klimamål for 2030, jf. figur 2. Blandt de 18-34-årige er der knap 20 pct.-point flere, der svarer ja til, at Danmark bør opfylde 70 pct.-målet end blandt personer over 55 år.

Figur 2 Vurdering af om Danmark bør opfylde klimamålsætningen for 2030

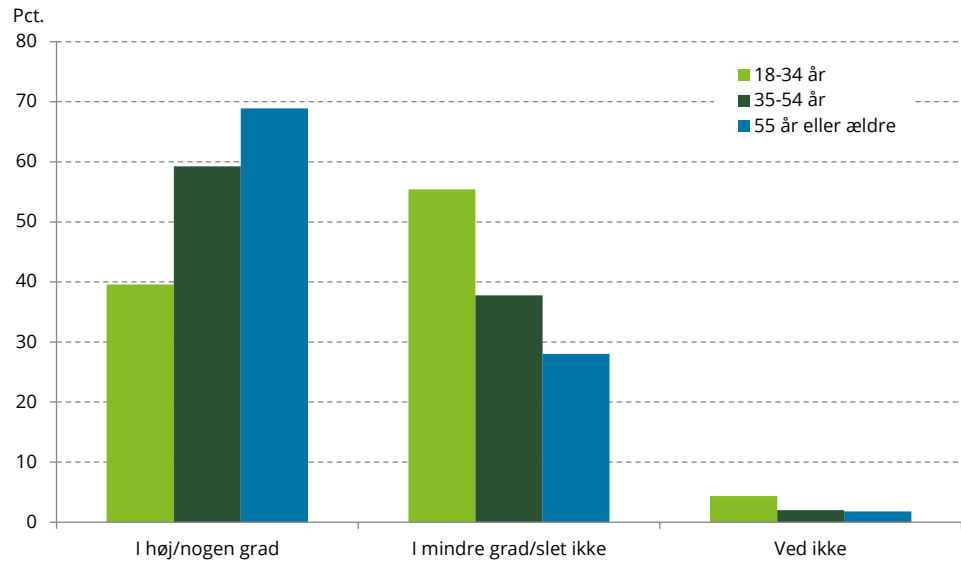

Anm.: Baseret på 2.023 respondenter. Respondenternes besvarelse af spørgsmålet "Mener du, at Danmark bør opfylde 2030 målsætningen?".

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion for Kraka-Deloitte (2022) og egne beregninger.

De unge er ikke tilfredse med klimaindsatsen

Mere end halvdelen af de unge mellem 18-34 år mener, at politikerne kun i mindre grad eller slet ikke lever op til deres klimaansvar, jf. figur 3. De unge skiller sig fra den øvrige befolkning, hvor der langt større opbakning til den nuværende klimaindsats i Danmark.

Figur 3 Danskernes vurdering af, i hvilken grad Folketinget lever op til deres klimaansvar

Anm.: Baseret op 2.023 respondenter. Respondenternes besvarelse af spørgsmålet "I hvilken grad synes du, at forskellige aktører lever op til deres klimaansvar?", hvor en af aktørerne er Folketinget.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion for Kraka-Deloitte (2022) og egne beregninger.

Politiske indsatser kan bekæmpe klimaforandringerne

En måde at bekæmpe klimaforandringerne på er gennem politiske reformer, der ændrer produktionen i samfundet. Det kan fx være offentlige investeringer i forskning eller i grøn elproduktion. Det kan også være højere CO₂-afgifter eller tilskud til den grønne omstilling i virksomheder.

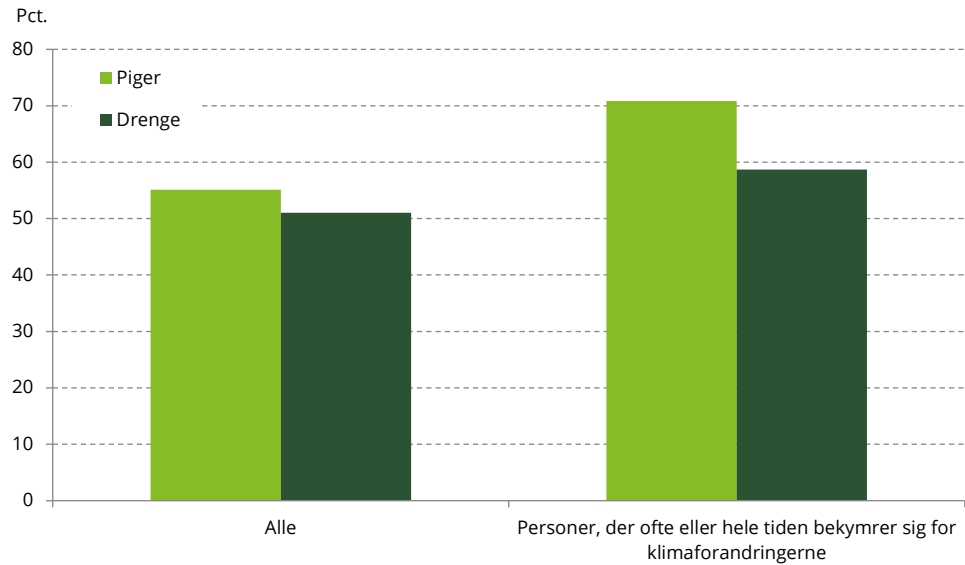
Danskerne kan også reducere udledning gennem forbrug

Udover politiske tiltag kan de enkelte danskere også selv gå forrest, og ændre deres forbrug i en mere klimavenlig retning. Fx kan en reduktion i antallet eller længden af flyrejser reducere ens CO₂-udledninger. I denne analyse undersøger vi, om de unge i højere grad end ældre har et klimavenligt forbrug.

Over halvdelen af unge bekæmper klimaforandringerne

I en ny surveyundersøgelse fra Kraka-Deloitte spørger vi specifikt de unge, om de bidrager til bekæmpelsen af klimaforandringer. Her finder vi, at 55 pct. af pigerne og 51 pct. af drengene mellem 18 og 30 år siger, at de aktivt gør noget for at bekæmpe klimaforandringerne, jf. figur 4. Hvis man kun betragter dem, der har svaret, at de ofte eller hele tiden bekymrer sig om klimaforandringerne, er det 71 pct. af pigerne og 59 pct. af drengene, der selv siger, de gør noget aktivt.

Figur 4 Andel 18-30-årige, der svarer, at de gør noget aktivt for at bekæmpe klimaforandringerne

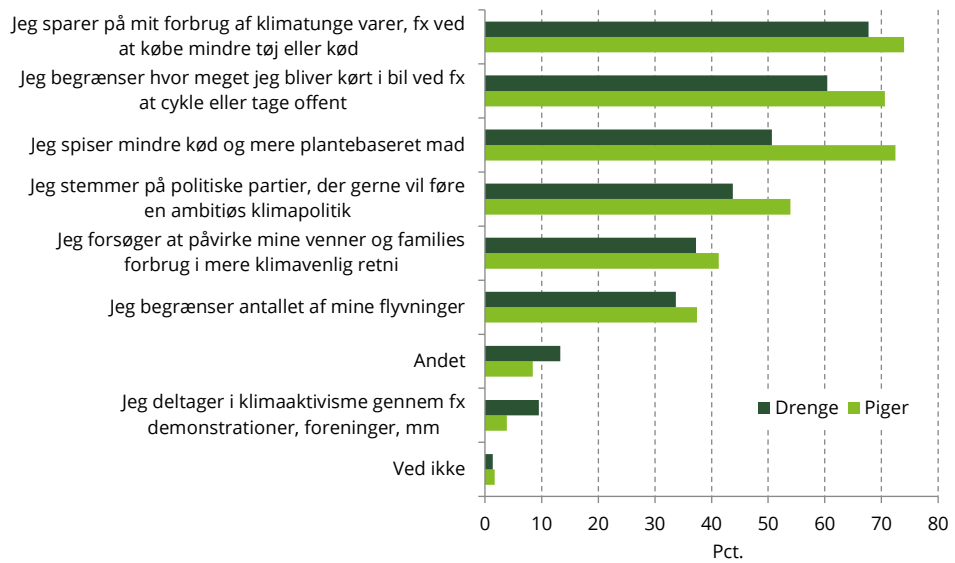
Anm.: Vi har spurgt 455 18-30-årige udeboende: "Gør du noget aktivt for at bidrage til bekæmpelsen af klimaforandringerne?". Søjlerne til højre er krydset med spørgsmålet: "Hvor ofte bekymrer du dig for følgende punkter i din hverdag?", hvor klimaforandringer er et af punkterne.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte.

Unge siger, de skærer ned på forbrug og bilkørsel

Blandt dem, der svarer, at de gør noget aktivt for at bidrage til bekæmpelsen af klimaforandringerne, er der flest, der svarer, at de bidrager ved at spare på klimatunge varer, herunder kød, og ved at begrænse kørsel i bil, jf. figur 5. Det er derimod kun omkring en tredjedel, der begrænser antallet af flyvninger, og under 10 pct., der deltager i klimaaktivisme.

Figur 5 Andel 18-30-årige, der gør følgende indsatser blandt personer, der har svaret, at de gør noget aktivt for at bidrage til at bekæmpe klimaforandringerne

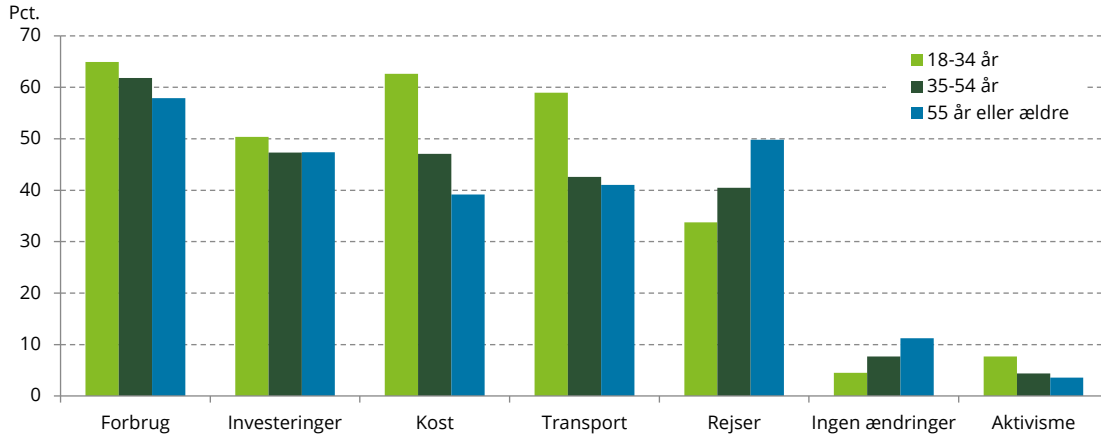
Anm.: Vi har spurgt 455 18-30-årige udeboende: "Hvad gør du for at bidrage til bekæmpelsen af klimaforandringerne?". Kun personer, der har svaret "ja" på spørgsmålet "Gør du noget aktivt for at bidrage til bekæmpelsen af klimaforandringerne?" blev stillet dette spørgsmål.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af Epinion for Kraka-Deloitte.

Unge siger, de vil spare på kost og kørsel, men ikke rejser

Kost, transport og rejser, er de områder, hvor der er størst forskel på tværs af aldersgrupperne, jf. figur 6. Blandt unge er det ca. 60 pct., der peger på kost og transport som områder, hvor de kan ændre adfærd, mens det kun er ca. 40 pct. blandt personer over 35 år. Det forholder sig omvendt med rejser. Blandt de ældre over 55 år peger ca. 50 pct. på rejser som et sted, hvor de kan ændre adfærd. Tilsvarende er det kun 34 pct. af de unge under 35 år.

Figur 6 De dele af danskernes hverdag, de bedst kan forestille sig at ændre adfærd i, til gavn for klimaet

Anm.: Baseret på 2.023 respondenter. Respondenternes besvarelse af spørgsmålet: "I hvilke dele af din hverdag kan du bedst forestille dig at ændre adfærd til gavn for klimaet?". Andelen summerer til mere end 100 inden for hver alderskategori, da det har været muligt at vælge mere end én kategori. Kategorierne er sorteret efter dem, respondenterne bedst kunne forestille sig at ændre adfærd i først.

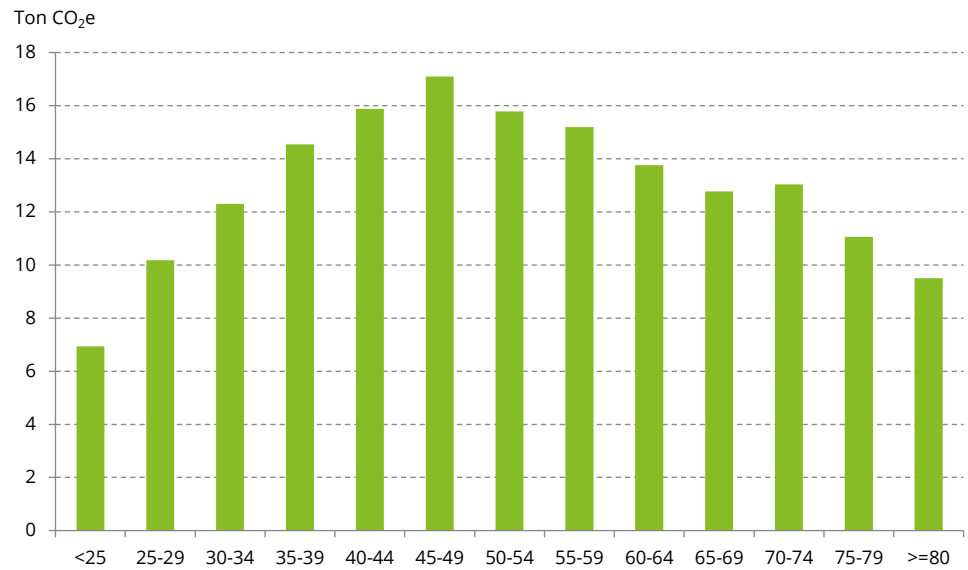
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion for Kraka-Deloitte (2022) og egne beregninger.

3. De unges forbrugssammensætning sænker kun deres klimaaftryk marginalt

Unge lave klimaaftryk skyldes lavere forbrug

På baggrund af Danmarks Statistiks forbrugsundersøgelse har vi opgjort forbrug og klimaaftryk for forskellige aldersgrupper i Danmark.¹ Vi finder, at unge under 30 år generelt har det laveste klimaaftryk, jf. figur 7. Det skyldes dog hovedsageligt, at unge generelt har et lavere samlet forbrug, eftersom de typisk har en lavere disponibel indkomst end andre aldersgrupper.

¹ Klimaaftrykket pr. krone er opgjort pba. data om varers CO₂-udledning pr. kg. fra Den Store Klimadatabase version 1 og varenes kilopris fra Danmarks Statistiks import- og eksporttabeller.

Figur 7 Husholdningers klimaaftryk som følge af forbrug fordelt på alder, 2020

Anm.: Aldersgrupperne er inddelt efter gennemsnitsalderen på de medlemmer af husstanden, der ikke bor sammen med deres forældre – dvs. uden hjemmeboende børn. Læs om, hvordan vi har beregnet klimaaftrykket i boks 1.

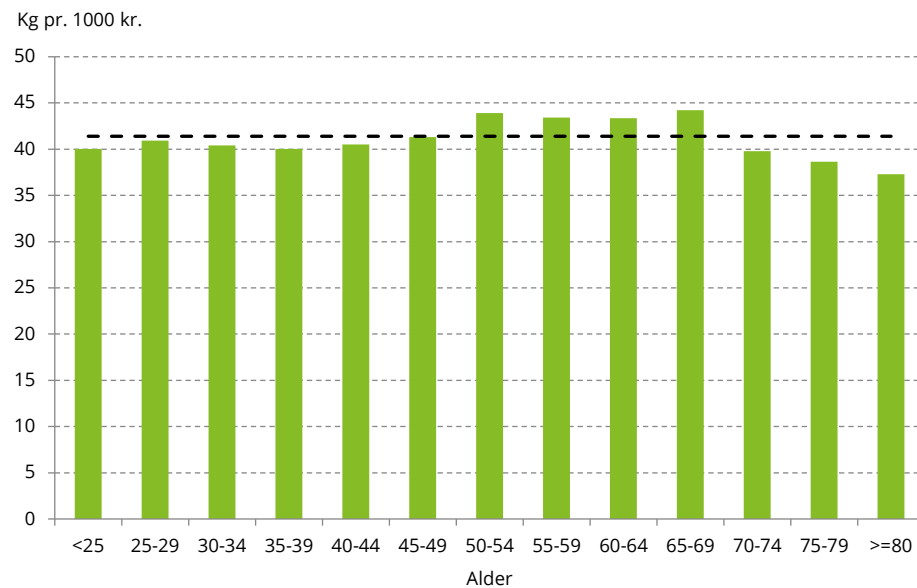
Kilde: Forbrugsundersøgelsen 2020 og egne beregninger.

Unge har lidt lavere CO₂e-intensitet end de ældre

For at tage højde for forskelle i indkomst på tværs af aldersgrupper har vi set på CO₂e-intensiteten i forbruget, målt som kg udledt CO₂e pr. 1000 kroners forbrug. Klimabelastningen er beregnet på baggrund af varegruppernes samlede klimaaftryk fra Danmarks Statistik (2021). Her finder vi, at de unges klimaaftryk per forbrugt krone kun er en smule lavere end gennemsnittet blandt danske forbrugere, jf. figur 8. Der er altså ikke en klar tendens til, at de unges forbrugssammensætning er mere klimavenlig end de ældre aldersgruppers.

Størst intensitet blandt personer mellem 50-70 år

Den gruppe, der har det mest CO₂e-intensive forbrug, er personer mellem 50 og 70 år. Det skyldes bl.a., at deres forbrug i højere grad går til benzin og opvarmning af bolig, der begge har et højt klimaaftryk. Den gruppe, der har det mindst CO₂e-intensive forbrug, er de ældre over 70 år, hvilket bl.a. skyldes, at de flyver mindre end resten af befolkningen.

Figur 8 Husholdningers klimaaftryk pr. 1000 kroners forbrug fordelt på alder, 2020

Anm.: Aldersgrupperne er inddelt efter gennemsnitsalderen på de medlemmer af husstanden, der ikke bor sammen med deres forældre – dvs. uden hjemmeboende børn. Læs om, hvordan vi har beregnet klimaaftrykket i boks 1.

Kilde: Forbrugsundersøgelsen 2020 og egne beregninger.

Unge siger selv, at de skærer ned på klimatungt forbrug ...

Umiddelbart forbruger de unge altså ikke mere klimavenligt end resten af befolkningen. De unge har svaret, at de især sparer på klimatungevarer og begrænser mængden af bilkørsel som aktive bekæmpelser af klimaforandringerne, jf. figur 5.

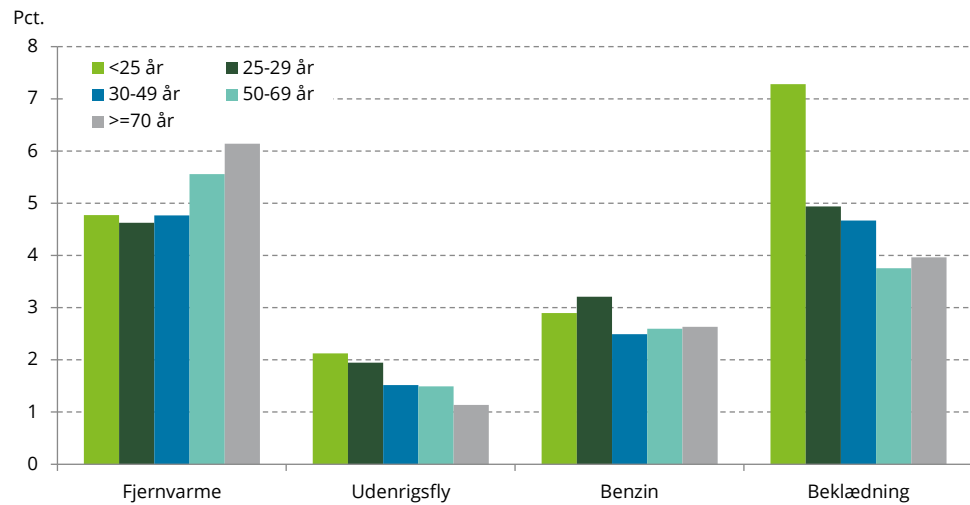
... men det fremgår ikke af data

Det er dog ikke til at se, at de unge forbruger mindre af de klimabelastende forbrugsvarer, jf. figur 9. Her har vi opgjort gennemsnitligt forbrug af specifikke varer som andel af personernes samlede forbrug. De unge under 30 år bruger en mindre andel af deres samlede forbrug på fjernvarme end de ældre aldersgrupper, men til gengæld er deres andel den højeste indenfor bl.a. benzin og beklædning. De unge er samtidigt den gruppe, der bruger den største andel af deres forbrug på udenrigsflyvninger.

Klimaaftrykket kan afhænge af detaljeringsgraden

I analysen skelner vi ikke mellem forskelle i klimaaftryk fra varer inden for varekategorierne. Der kan fx godt være forskel i klimaaftrykket på tværs af forskellige typer af beklædning afhængig af produktionsland, type, kvalitet mv. Forskellen i klimaaftrykket på tværs af aldersgrupper kan derfor godt være anderledes, hvis man kigger på mere detaljerede varegrupper. Det er dog ikke muligt ud fra Danmarks Statistiks forbrugsundersøgelse, som er datagrundlaget i analysen.

Figur 9 Gennemsnitligt forbrug af klimabelastende varer som andel af samlet husstandsforbrug fordelt på aldersgrupper

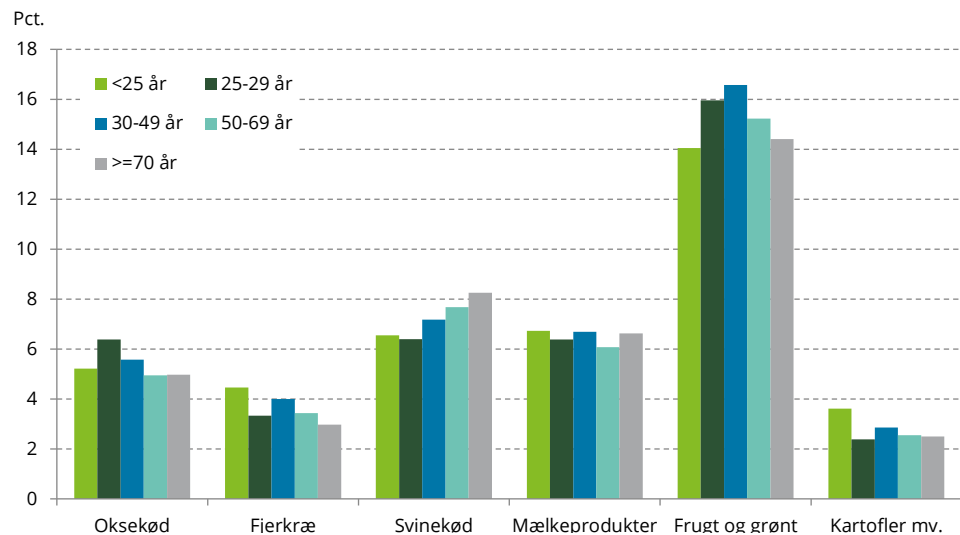
Anm.: Beregningerne bruger husstandsforbruget i kroner og øre, som det er opgjort i Forbrugsundersøgelsen 2020. Aldersgrupperne er inddelt efter gennemsnitsalderen på de medlemmer af husstanden, der ikke bor sammen med deres forældre – dvs. uden hjemmeboende børn.

Kilde: Forbrugsundersøgelsen 2020, Danmarks Statistiks registre og egne beregninger.

Unge spiser ikke mere klimavenligt

De unge svarer også, at de i høj grad skærer ned på forbruget af klimatunge fødevarer som fx oksekød for at bidrage til bekæmpelsen af klimaforandringerne. Det ser vi dog ikke, da unge under 30 år bruger en relativt stor andel af deres samlede fødevarerforbrug i kroner og øre på oksekød, jf. figur 10. Også mejeriprodukter udgør en lige så stor andel af de unges fødevarerforbrug som de ældre aldersgrupper.

Figur 10 Gennemsnitligt forbrug af forskellige fødevarer som andel af samlet forbrug af fødevarer på tværs af aldersgrupper

Anm.: Beregningerne bruger husstandsforbruget i kroner og øre, som det er opgjort i Forbrugsundersøgelsen 2020. Aldersgrupperne er inddelt efter gennemsnitsalderen på de medlemmer af husstanden, der ikke bor sammen med deres forældre – dvs. uden hjemmeboende børn.

Kilde: Forbrugsundersøgelsen 2020, Danmarks Statistiks registre og egne beregninger.

Forbrugere vil næppe drive den grønne omstilling

Samlet set tyder det på, at de unge gerne vil gøre noget for klimaet, men at det ikke kommer til udtryk i deres forbrugsmønstre. Der er altså lang vej igen, hvis klimaforandringerne skal bremses gennem individers forbrugsbeslutninger. Det taler for, at politikerne har en vigtig rolle at spille, når det kommer til at bekæmpe klimaforandringerne. Det kan fx være ved at skabe incitamenter til at købe forbrugsvenlige varer eller indføre regulering, så produktionen i samfundet omlægges i en mere bæredygtig retning.

Boks 1 Sådan har vi beregnet klimaaftrykket

Vi har først beregnet klimabelastningen for 76 forskellige varegrupper, hvor en varegruppes klimabelastning angiver, hvor stor en mængde drivhusgasser, der er udledt gennem hele varens forsynings- og produktionskæde sammenholdt med det samlede forbrug af varen i kroner. Klimabelastningen er beregnet på baggrund af varegruppernes samlede klimaaftryk fra Danmarks Statistik (2021) og det samlede privatforbrug fordelt på varegrupperne fra de danske input-output-tabeller.

For at få en husholdnings samlede klimaaftryk multiplicerer vi husholdningens forbrug af hver af de 76 varegrupper med varegruppernes klimabelastning. Forbruget er taget fra Forbrugerundersøgelsen, som Danmarks Statistik udarbejder. Undersøgelsen indeholder et repræsentativt udsnit af de danske husholdningers forbrug af de 76 varegrupper.²

Klimaaftrykket for fødevarer beregnes af Danmarks Statistik (2021) under et, men dækker i virkeligheden over store forskelle i klimabelastningen mellem fødevarer – det gælder fx for oksekød og grøntsager. Derfor har vi på baggrund af klimaaftrykket i CO₂e pr. kg for en lang række fødevarer fra Mogensen m.fl. (2016) samt kilopriser fra udenrigshandelsstatikken beregnet klimabelastningen, CO₂e pr. krone, for 16 fødevarergrupper herunder oksekød, mælk, frugt og grøntsager mv. Der findes forskellige opgørelser af klimaaftrykket for fødevarer. Mogensen m.fl. (2016) har samlet sammen fra forskellig litteratur, hvor metoden til beregning af klimaaftrykket er baseret på en gennemsnitsbetragtning også kaldet "attributional"-LCA (A-LCA). CONCITO (2021) anvender en anden metode, hvor klimaaftrykket er baseret på en marginalbetragtning også kaldet "consequential"-LCA (C-LCA), jf. [DCA – Nationalt center for fødevarer og jordbrug](#). I C-LCA vil klimaaftrykket for oksekød fx være højere end ved A-LCA, da C-LCA ikke tager højde for, at den slagtede ko også kan være anvendt til malkning. Vi vurderer, det er bedst at bruge metoden A-LCA som i Mogensen m.fl. til vores formål, da vi er interesserede i, hvad klimaaftrykket har været ifm. forbruget, og ikke hvad den vil være, hvis man forbruger marginalt mere.

1.1.1 Litteraturliste

CONCITO (2021). Den store klimadatabase, version 1. Tilgængelig på <http://www.denstoreklimadatabase.dk>.

Danmarks Statistik (2021). *Dansk forbrug sætter i høj grad sit klimaaftryk i udlandet*. 16. december 2021. Tilgængelig på <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=47752>.

Mogensen, L., Knudsen, M. T. & Hermansen, J. E., (2016). Tabel over fødevarers klimaaftryk. Tilgængelig på: https://agro.au.dk/fileadmin/user_upload/Mogensen_et_al_2016_Foedevarernes_klimaaftryk.pdf.

² Læs mere om Danmarks Statistiks forbrugsundersøgelse på <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistik-dokumentation/forbrugsundersogelsen>.